

NOVI DOKUMENT
28.4.2014 B4E

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO FINANCIJA

NACRT

PRIJEDLOG ZAKONA O KAMATAMA

Zagreb, travanj 2014.

PRIJEDLOG ZAKONA O KAMATAMA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/2010 – pročišćeni tekst i 5/2014 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Hrvatski sabor je na sjednici 2. srpnja 2004. godine donio Zakon o kamatama koji je objavljen u Narodnim novinama, broj 94/2004 (u daljnjem tekstu: Zakon o kamatama), a koji je propisivao obračunavanje i plaćanje zateznih kamata kada dužnik kasni s ispunjenjem novčanih obveza te određivanje najviše dopuštene stope ugovorne kamate u novčanim obvezama između pravnih te pravnih i fizičkih osoba koje stupaju u dužničko vjerovničke odnose, kao i obračunavanje i plaćanje kamata na više plaćene javne prihode.

Sukladno odredbama Zakona o kamatama, bio je osnovan Odbor za utvrđivanje kamatnih stopa kojega su činili predstavnici Ministarstva financija, Hrvatske narodne banke, Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske udruge poslodavaca te udruženja financijskih institucija i potrošača. Predviđena uloga navedenog Odbora bila je davanje preporuka za donošenje uredbe o visini zateznih kamata te uredbe o visini najviših stopa ugovornih kamata na novčane obveze.

Međutim, 2005. godine, uz odgođenu primjenu od 1. siječnja 2008. godine, sustav utvrđivanja zateznih i visine ugovornih kamatnih stopa uređen je Zakonom o obveznim odnosima (Narodne novine, broj 35/2005), uz paralelno ukidanje svih odredaba prethodno donesenog Zakona o kamatama (Narodne novine, broj 94/2004) s izuzetkom članka 3. Zakona o kamatama koji propisuje način obračuna kamata i primjenjivi matematički izraz. Razlog za navedeno bila je potreba i obveza prijenosa u hrvatski pravni sustav, Direktive 2000/35/EZ o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama.

Slijedom navedenog, važećim se Zakonom o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 35/2005, 41/2008 i 125/2011) člankom 26. uređuju stope ugovornih kamata, a člankom 29. stope zateznih kamata. U nedostatku široko prihvaćene referentne kamatne stope u praksi u Republici Hrvatskoj, Zakonom o obveznim odnosima utvrđen je izračun zatezne kamatne stope uz korištenje eskontne stope Hrvatske narodne banke kao baze.

Razlog zašto je eskontna kamatna stopa Hrvatske narodne banke uzeta kao referentna kamatna stopa za određivanje visine zateznih i posljedično ugovornih kamata proizlazi prvenstveno iz usklađivanja s navedenom Direktivom 2000/35/EZ, kojom je propisano da se kao baza za utvrđivanje visine kamate za kašnjenje s plaćanjem u državama članicama eurozone koristi referentna stopa Europske središnje banke, dok u državama članicama koje ne sudjeluju u trećoj fazi gospodarske i monetarne unije, referentna stopa mora biti

jednaka stopi koju odredi njihova nacionalna središnja banka. U oba slučaja, referentna stopa koja je na snazi prvog kalendarskog dana polugodišta primjenjuje se tijekom sljedećih šest mjeseci.

Stoga je Republika Hrvatska kao temeljni (referentni) kamatnjak odredila eskontnu stopu Hrvatske narodne banke. U Republici Hrvatskoj međutim, iz niza razloga (kao što je visok stupanj eurizacije, malen i iznimno otvoren financijski sektor te slabo razvijeno domaće novčano tržište) ne postoji klasična referentna kamatna stopa, kakva je za eurozonu referentna kamatna stopa Europske središnje banke. Eskontna stopa, kao ni repo stopa Hrvatske narodne banke, nikada se u praksi nisu koristile za provođenje monetarne politike ili su se koristile tek u ograničenoj mjeri tijekom pojedinih razdoblja. Pri tome se nije uzelo u obzir da je ta stopa neprikladna jer nije mjerodavan odraz realnog stanja na tržištu novca.

Iz navedenih razloga, pri donošenju Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (Narodne novine, br. 108/2012, 144/2012, 81/2013 i 112/2013), kojim su u pravni sustav Republike Hrvatske preuzete odredbe nove Direktive o suzbijanju zakašnjenja s plaćanjem u poslovnim transakcijama - Direktiva 2011/07/EU, kao osnovica za izračun zatezne kamatne stope nije uzeta eskontna stopa, nego referentna kamatna stopa koju temeljem stvarnih vrijednosti kamatnih stopa na tržištu utvrđuje i objavljuje Hrvatska narodna banka.

Slijedom navedenog, a s obzirom na prisutne razlike pri utvrđivanju zatezne kamatne stope u Zakonu o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi nasuprot Zakonu o obveznim odnosima, pokazala se potreba za konzistentnim uređenjem zateznih kamatnih stopa u Republici Hrvatskoj te se ovim Prijedlogom zakona predlaže izračun zatezne kamatne stope utemeljen na referentnoj kamatnoj stopi čime se postiže ujednačen način izračuna u odnosima između svih potencijalnih sudionika.

Slično kao i u važećem uređenju (članak 26. Zakona o obveznim odnosima) predviđeno je da se stopa ugovornih kamata veže uz stopu zakonskih zateznih kamata. Međutim, predlaže se da stopa ugovornih kamata između poduzetnika, odnosno poduzetnika i osobe javnog prava ne može biti viša od stope zakonskih zateznih kamata određene za tu vrstu odnosa, za razliku od važećeg uređenja prema kojemu je ugovorna kamata mogla biti u visini stope zakonskih zateznih kamata uvećane za polovinu te stope. Time se smanjuje maksimalna stopa ugovornih kamata između poduzetnika, odnosno poduzetnika i osoba javnog prava u odnosu na trenutno propisanu.

Pored toga, ovim se Prijedlogom zakona uređuje način obračunavanja zateznih kamata te se utvrđuju tijela zadužena za nadzor nad provedbom ovoga Zakona kao i prekršajne odredbe.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nije potrebno osigurati sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

PRIJEDLOG ZAKONA O KAMATAMA

OPĆE ODREDBE

Predmet Zakona

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuje najviša dopuštena stopa ugovornih kamata u novčanim obvezama, neovisno o valuti u kojoj je novčana obveza izražena.

(2) Ovim se Zakonom uređuje obveza plaćanja zatezних kamata, visina stope zakonskih zatezних kamata te način obračuna zatezних kamata.

(3) Odredbe ovoga Zakona o ugovornim kamatama na odgovarajući način vrijede i za nenovčane obveze kojima su objekt činidbe stvari određene po rodu.

Pojmovi

Članak 2.

U smislu ovoga Zakona pojedini pojmovi imaju sljedeće značenje:

1. *poduzetnik* jest fizička i pravna osoba koja samostalno obavlja gospodarsku ili profesionalnu djelatnost radi ostvarivanja prihoda, dohotka, dobiti ili drugih gospodarskih procjenjivih koristi,
2. *osoba javnog prava* jest osoba koja je obvezna postupati po propisima o javnoj nabavi, osim trgovačkog društva,
3. *zatezne kamate* jesu zakonske zatezne kamate ili zatezne kamate po stopi ugovorenoj između dužnika i vjerovnika,
4. *zakonske zatezne kamate* jesu zatezne kamate po stopi utvrđenoj ovim Zakonom,
5. *referentna stopa* jest prosječna kamatna stopa na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima umanjena za 1 postotni bod.

VISINA KAMATNIH STOPA

Ugovorne kamate

Članak 3.

(1) Stopa ugovornih kamata između poduzetnika, odnosno poduzetnika i osobe javnog prava

ne može biti viša od stope zakonskih zatezних kamata određene sukladno članku 4. stavku 2. ovoga Zakona, a koja je vrijedila na dan sklapanja ugovora, odnosno na dan promjene ugovorne kamatne stope ako je ugovorena promjenjiva kamatna stopa.

(2) Stopa ugovornih kamata između osoba od kojih barem jedna nije poduzetnik ne može biti viša od stope zakonskih zatezних kamata određene sukladno članku 4. stavku 3. ovoga Zakona, a koja je vrijedila na dan sklapanja ugovora, odnosno na dan promjene ugovorne kamatne stope ako je ugovorena promjenjiva kamatna stopa.

(3) Ako su kamate ugovorene, ali nije određena njihova stopa, između poduzetnika vrijedi kamatna stopa u visini polovine stope zakonskih zatezних kamata određene sukladno članku 4. stavku 2. ovoga Zakona, a između osoba od kojih barem jedna nije poduzetnik, vrijedi kamatna stopa u visini polovine stope zakonskih zatezних kamata određene sukladno članku 4. stavku 3. ovoga Zakona.

(4) Ako su ugovorene više kamate od dopuštenih, primijenit će se najviša dopuštena kamatna stopa.

(5) Stopa ugovornih kamata odnosi se na razdoblje od jedne godine.

Zatezne kamate

Članak 4.

(1) Dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje, pored glavnice, i zatezne kamate.

(2) Stopa zakonskih zatezних kamata na odnose iz ugovora između poduzetnika, odnosno poduzetnika i osobe javnog prava jednaka je referentnoj stopi uvećanoj za 8 postotnih bodova.

(3) Stopa zakonskih zatezних kamata u ostalim odnosima, osim onih iz stavka 2. ovoga članka, jednaka je referentnoj stopi uvećanoj za 7 postotnih bodova.

(4) U ugovorima između poduzetnika može se ugovoriti i drukčija stopa zatezних kamata ali ne viša od stope zakonskih zatezних kamata određene sukladno stavku 2. ovoga članka uvećane za polovinu te stope.

(5) Ništetna je odredba ugovora iz stavka 4. ovoga članka ako na temelju okolnosti slučaja, a poglavito trgovačkih običaja i naravi predmeta obveze, proizlazi da je tako ugovorenom stopom zatezних kamata, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, prouzročena očigledna neravnopravnost u pravima i obvezama ugovornih strana.

(6) Prilikom ocjene jesu li ispunjeni uvjeti iz stavka 5. ovoga članka uzet će se, između ostalog, u obzir jesu li postojali opravdani razlozi za odstupanje od zakonom predviđene stope zatezних kamata.

(7) Stopa zatezних kamata odnosi se na razdoblje od jedne godine.

(8) Stope zakonskih zatezних kamata utvrđuju se polugodišnje.

(9) Prosječnu kamatnu stopu za izračun referentne stope utvrđuje Hrvatska narodna banka polugodišnje prema utvrđenoj metodologiji i dužna ju je svakog 1. siječnja i 1. srpnja objaviti u Narodnim novinama.

OBRACUNAVANJE ZATEZNIH KAMATA

Članak 5.

(1) Zatezne kamate obračunavaju se primjenom dekurzivnoga jednostavnoga kamatnog računa na dospjelu glavnica bez pripisa zatezних kamata glavnici istekom obračunskog razdoblja.

(2) Pri obračunu zatezних kamata primjenjuje se ovaj matematički izraz:

$$K = \frac{C \times p \times n}{100}$$

gdje oznake imaju sljedeće značenje:

K = zatezne kamate

C = glavnica

p = stopa zatezne kamate

n = broj godina.

(3) Pri obračunu zatezних kamata za obračunsko razdoblje kraće od jedne godine primjenjuje se kalendarski broj dana za tu godinu i koristi se ovaj matematički izraz:

$$K = \frac{C \times p \times d}{36.500}$$

odnosno za prijestupnu godinu:

$$K = \frac{C \times p \times d}{36.600}$$

gdje oznake imaju sljedeće značenje:

K = zatezne kamate

C = glavnica

p = stopa zatezne kamate

d = broj dana.

NADZOR NAD PROVEDBOM ZAKONA

Članak 6.

Ministarstvo financija, Hrvatska narodna banka i Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga jesu nadzorna tijela koja provode nadzor nad provedbom ovoga Zakona kod vjerovnika, sukladno svojim ovlastima u provođenju nadzora njihovog poslovanja prema posebnim propisima.

PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 7.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 20.000,00 do 500.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj vjerovnik pravna osoba:

1. ako ugovori, obračuna ili naplati ugovorne kamate protivno odredbama članka 3. stavka 1., 2. ili 3. ovoga Zakona,
2. ako ugovori, obračuna ili naplati zatezne kamate protivno odredbama članka 4. stavka 2., 3. ili 4. ovoga Zakona,
3. ako obračuna zatezne kamate na način protivan odredbama članka 5. ovoga Zakona.

(2) Novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 do 200.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj vjerovnik fizička osoba, koja je poduzetnik u smislu ovoga Zakona, a koja je počinila prekršaj iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi koja je počinila prekršaj iz stavka 1. ovoga članka.

Pokretanje prekršajnog postupka

Članak 8.

Prekršajni postupak za prekršaje iz članka 7. ovoga Zakona pokreće se na prijedlog nadzornih tijela iz članka 6. ovoga Zakona.

IZUZEĆE OD PRIMJENE OVOGA ZAKONA

Članak 9.

(1) Članak 3. stavak 2. ovoga Zakona ne odnosi se na stambene kredite i ostale potrošačke kredite za koje je maksimalna kamatna stopa uređena Zakonom o potrošačkom kreditiranju.

(2) Članak 4. stavci 2., 4., 5. i 6. ovoga Zakona ne odnose se na poslovne transakcije između poduzetnika, odnosno između poduzetnika i osobe javnog prava za koje je stopa zakonskih kamata za kašnjenje s plaćanjem uređena Zakonom o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Primjena ovoga Zakona

Članak 10.

Članak 4. ovoga Zakona o visini stope zateznih kamata primjenjuje se na ovršne odluke i nagodbe domaćeg suda ili upravnog tijela, ovršne javnobilježničke odluke i isprave te druge isprave koje su zakonom određene kao ovršne isprave koje su postale ovršne prije stupanja na snagu ovoga Zakona ako dužni iznos po tim ovršnim ispravama nije naplaćen do stupanja na snagu ovoga Zakona.

Prestanak važenja propisa

Članak 11.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaju važiti:

- Zakon o kamatama (Narodne novine, br. 94/2004 i 35/2005) i
- članak 26. stavci 1., 2. i 3., članak 27. stavak 2. i članak 29. stavci 2., 3., 4., 5., 6. i 8. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 35/2005, 41/2008 i 125/2011).

Stupanje na snagu

Članak 12.

Ovaj Zakon objavit će se u Narodnim novinama, a stupa na snagu 1. srpnja 2014. godine.

OBRAZLOŽENJE

Članak 1.

Člankom 1. propisuje se područje primjene Zakona.

Članak 2.

Člankom 2. propisuju se definicije pojmova koji se upotrebljavaju u Zakonu.

Članak 3.

Člankom 3. propisuje se stopa ugovornih kamata između svih sudionika, koja ne može biti viša od stope zakonskih zatezних kamata utvrđene za odgovarajuću vrstu odnosa, koja je vrijedila na dan sklapanja ugovora, odnosno na dan promjene ugovorne kamatne stope ako je ugovorena promjenjiva kamatna stopa.

Time se smanjuje maksimalna stopa ugovornih kamata između poduzetnika, odnosno poduzetnika i osoba javnog prava (za prvo polugodište 2014. godine iznosila bi 12,35%) u odnosu na trenutnu koja sukladno članku 26. Zakona o obveznim odnosima može biti najviše u visini stope zakonskih zatezних kamata, uvećane za polovinu te stope, a što bi moglo iznositi 18%.

Ovaj članak također propisuje visinu kamatnih stopa kada je kamata ugovorena, ali nije utvrđena njena stopa. Ako su ugovorene kamate više od dopuštenih, primijenit će se najviša dopuštena kamatna stopa.

Također, određeno je da se stopa ugovornih kamata odnosi na razdoblje od jedne godine.

Članak 4.

Člankom 4. propisuje se stopa zakonskih zatezних kamata na odnose iz ugovora između poduzetnika, odnosno poduzetnika i osobe javnog prava (referentna stopa uvećana za 8 postotnih bodova), te stopa zakonske zatezne kamate u ostalim odnosima (referentna stopa uvećana za 7 postotnih bodova).

Također, ovaj članak propisuje da poduzetnici između sebe mogu ugovoriti i drukčiju stopu zatezних kamata, ali ne višu od stope zakonskih zateznih kamata (referentna stopa uvećana za 8 postotnih bodova) uvećane za polovinu te stope. Stavcima 5. i 6. utvrđeni su dodatni kontrolni mehanizmi kod ugovorene stope zatezних kamata.

Također, određeno je da se stopa zatezних kamata odnosi na razdoblje od jedne godine, a stope zakonskih zateznih kamata utvrđuju se polugodišnje.

Nadalje, ovaj članak propisuje obvezu Hrvatskoj narodnoj banci utvrđivati prosječnu kamatnu stopu, temeljem koje se izračunava referentna stopa, polugodišnje prema utvrđenoj metodologiji, te obvezu objavljivanja prosječne kamatne svakog 1. siječnja i 1. srpnja u Narodnim novinama.

Članak 5.

Člankom 5. propisuje se način obračuna zatezних kamata sukladno kojemu se zatezne kamate obračunavaju primjenom dekurzivnoga jednostavnoga kamatnog računa na dospjelu glavnici bez pripisa zatezних kamata glavnici istekom obračunskog razdoblja te da se pri obračunu zatezних kamata za obračunsko razdoblje kraće od jedne godine primjenjuje kalendarski broj dana za tu godinu.

Članak 6.

Člankom 6. ovlašćuju se Ministarstvo financija, Hrvatska narodna banka i Hrvatska agencija

za nadzor financijskih usluga, sukladno svojim nadležnostima, obavljati nadzor nad provedbom ovoga Zakona kod vjerovnika.

Članak 7.

Člankom 7. propisuju se novčane kazne za slučaj nepoštivanja odredbi ovoga Zakona od strane vjerovnika pravnih, odnosno fizičkih osoba – poduzetnika, kao i novčane kazne za odgovornu osobu u pravnoj osobi.

Članak 8.

Ovim člankom propisuje se kako su nadzorna tijela iz članka 6. ovoga Zakona (Ministarstvo financija, Hrvatska narodna banka i Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga) ovlaštena za prekršaje utvrđene ovim Zakonom podnijeti prijedlog za pokretanje prekršajnog postupka.

Članak 9.

Ovim člankom propisuju se izuzeća od primjene ovoga Zakona. Tako se odredba ovoga Zakona kojom se uređuje visina stope ugovornih kamata između osoba od kojih barem jedna nije poduzetnik ne odnosi na stambene kredite i ostale potrošačke kredite budući su člancima 11.b i 11.c Zakona o potrošačkom kreditiranju (Narodne novine, br. 75/2009, 112/2012, 143/2013 i 147/2013) propisane maksimalne kamatne stope na navedene vrste potrošačkih kredita.

Također, odredbe ovoga Zakona kojima se uređuju stope zatezne kamate ne primjenjuju se na poslovne transakcije između poduzetnika, odnosno između poduzetnika i osobe javnog prava za koje je stopa zakonskih kamata za kašnjenje s plaćanjem uređena člankom 12.a Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (Narodne novine, br. 108/2012, 144/2012, 81/2013 i 112/2013).

Članak 10.

Ovim člankom propisuje se primjena odredbi članka 4. ovoga Zakona o visini stope zatezних kamata i na sve ovršne odluke i nagodbe domaćeg suda ili upravnog tijela, ovršne javnobilježničke odluke i isprave te druge isprave koje su zakonom određene kao ovršne isprave koje su postale ovršne prije stupanja na snagu ovoga Zakona u slučaju kada dužni iznos po tim ovršnim ispravama nije naplaćen do stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 11.

Ovim člankom propisuje se da danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o kamatama (Narodne novine, br. 94/2004 i 35/2005 - Zakon o obveznim odnosima) te odredbe Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 35/2005, 41/2008 i 125/2011 - Zakon o rokovima ispunjenja novčanih obveza) kojima su uređene ugovorne i zatezne kamatne stope.

Članak 12.

Ovim člankom propisana je objava Zakona u Narodnim novinama i stupanje na snagu.